

Asia: VN/11042/2025

Apuvälinepalveluiden laatusuositus ja valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2026 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Muu järjestö/yhdistys [Kuntoutusohjaajat ry]

2.1 Apuvälinepalvelua ohjaavat lait ja säädökset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

STM:n asetuksessa lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutuksesta todetaan, että apuvälineen tarve on arvioitava käyttäjälähtöisesti, oikea-aikaisesti ja yksilöllisesti. Tarpeen arvioinnissa on otettava huomioon potilaan toimintakyky, elämäntilanne ja elinympäristön apuvälineen toimivuudelle asettamat vaatimukset. Kuntoutusohjaajat ry huomioi, että kuntoutusohjaajat / kuntoutuksen ohjaajat voivat tehdä apuvälinearvioita ja todeta apuvälinetarpeen.

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kuntoutusohjaajat ry näkemys on, että terveydenhuoltolain ja vammaispalvelulain mukaan myönnettävissä apuvälineissä on tulkinnanvaraisuutta. Kaivataan selkeyttä lain tulkintaan ja soveltamiseen; vammaispalvelulain ja terveydenhuoltolain välistä vastuunjakoa apuvälineiden ja toimintakykyä edistävien ratkaisujen suhteen tulisi selkeyttää tähän oppaaseen, jotta se olisi selkeä niin ammattilaisille kuin asiakkaille.

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kuntoutusohjaajat ry pitää tärkeänä, että asumisyksiköissä tulee jatkossakin varmistua toimintakykyperusteisesta apuvälinetarpeen arvioinnista. Asiakkaan toimintakyvyn muuttuessa tehdään yksilöllinen arvio, jotta tarvittavat arkea helpottavat ja osallisuutta mahdollistavat apuvälineet ovat asiakkaan käytössä joko yksilöllisinä apuvälineinä tai asumisyksikössä. Kuntoutusohjaajat pitää tärkeänä, että asumisyksiköiden henkilöstö perehdytetään asiakkaiden kaikkien apuvälineiden käyttöön; asukkaiden yhteisessä käytössä olevat apuvälineet ja henkilökohtaiset yksilölliset apuvälineet. Kuntoutusohjaajat ry näkee, että hyvinvointialueilla tulisi olla yhtenäinen ja selkeä linjaus asumispalveluiden apuvälineiden varustetasosta valtakunnallisesti.

3 Toimintakyky apuvälinepalvelun perustana

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kuntoutusohjaajat ry toteaa, että toimintakykyä koskeva teksti on sisällöltään hyvä, mutta olisi hyvä huomioida toimintakyvyn eri ulottuvuudet; fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja kognitiivinen toimintakyky sekä niitä tukeva toimintaympäristö. Lisäksi on tärkeä huomioida, että apuvälinepalvelut toimivat yhdenvertaisesti kaikissa asumismuodoissa ja toimintaympäristöissä. Apuvälinetarpeen arvioinnissa kuntoutusohjaaja / kuntoutuksen ohjaaja kartoittaa asiakkaan apuvälineiden tarpeen asiakkaan eri toimintaympäristöissä. Kuntoutusohjaaja / kuntoutuksen ohjaaja tekee verkostoyhteistyötä, mukana mm. kuntoutussuunnitelman laatimisessa, ja kokoaa yhteen asiakkaan lisäksi ammattilaisten ja läheisten näkemykset apuvälineen tarpeesta. Kuntoutusohjaajat ry näkee tärkeänä, että apuvälineiden käytön, ohjauksen ja seurannan vastuut määritellään selkeästi. Kuntoutusohjaajat / kuntoutuksen ohjaajat ovat aistipuolella keskeisiä toimijoita ja ammattilaisia apuvälinepalveluissa.

4 Apuvälinepalveluprosessi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kuntoutusohjaajat ry näkee tärkeänä, että apuvälinepalveluprosessissa huomioidaan moniammatillisuus ja se, että apuvälineprosessissa apuvälinetarpeen arviointi, apuvälineiden käytön kokeilu ja käytön ohjaus toteutuu asiakkaiden arjen toimintaympäristöissä. Huomioitava, että puutteellinen arviointi ja käytön ohjaus vaarantaa turvallisuutta ja vaikuttaa siihen, tuleeko apuväline tosiasialliseen käyttöön. Kuntoutusohjaajat ry pitää tärkeänä, että apuvälineiden käyttöä seurataan riittävästi, jolloin voidaan tehdä tarpeellisia muutoksia toimintakykyperusteisesti huomioiden asiakkaan toimintaympäristö ja turvallisuus.

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.1 Hyvinvointialueiden vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kuntoutusohjaajat toteaa, että kokonaisuutena kappaleet ja luovutusperusteet ovat pääosin selkeitä ja ymmärrettäviä. Vammaispalvelulain kautta myönnettävien ja lääkinnällisenä kuntoutuksena myönnettävien apuvälineiden osalta toive vastuujaon ja tekstin selkeyttämisestä helpottamaan käytännön ammattilaisten työtä. Kuntoutusohjaajat ry korostaa apuvälinepalveluissa arviointi- ja luovutusprosessien oikea-aikaisuutta ja saumattomuutta, joka vaatii hyvinvointialueilla resurssien vahvistamista ja ammattilaisten osaamisen tukemista. Kuntoutusohjaajat ry:n näkemyksen mukaan apuvälineiden palveluketjun toiminnan konkreettisempi kuvaus selkeyttäisi oppaan soveltamista hyvinvointialueilla. Apuvälineiden luovutusperusteissa tulee olla selkeästi kuvattu, kuinka hyvinvointialue varmistaa apuvälinepalvelujen yhdenvertaisuuden, asiakkaan oikeusturvan sekä riittävän ammattihenkilöstön osaamisen apuvälineiden arvioinnin, käytön, ohjauksen sekä seurannan osalta. Kuntoutusohjaajat ry pitää tärkeänä toimintakykyperusteista apuvälinetarpeen arviointia, apuvälineiden oikeanlaista ja oikea-aikaista käyttöä asiakkaan / läheisen / avustajan / henkilökunnan toimesta huomioiden työ- ja potilasturvallisuus sekä työskentelyergonomia. Kuntoutusohjaajat ry:n huomioina erilaiset asiakasryhmät; apuvälineiden saamisessa käyttöön ei saa syrjiä sairaus- tai vamma-ryhmiä tai eri ikäisiä asiakkaita. Hyvinvointialueiden vastuulla on tiedottaa, mitä palveluja on saatavilla, mistä palveluja saa ja miten niihin hakeudutaan; kuntoutusohjaajat / kuntoutuksen ohjaajat ovat ohjausosaamisen ammattilaisia tässä asiassa ja tuntevat kuntoutus- ja palvelujärjestelmän.

6.2.2 Apuvälineen omistavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.3 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Apuvälinetarpeen arvioinnissa kuntoutusohjaaja / kuntoutuksen ohjaaja kartoittaa asiakkaan apuvälineiden tarpeen asiakkaan eri toimintaympäristöissä. Kuntoutusohjaaja / kuntoutuksen ohjaaja tekee verkostoyhteistyötä, mukana mm. kuntoutussuunnitelman laatimisessa, ja kokoaa yhteen asiakkaan lisäksi ammattilaisten ja läheisten näkemykset apuvälineen tarpeesta. Apuvälineiden käytön, ohjauksen ja seurannan vastuut tulisi olla selkeästi määritellyt ja asiakkaan on saatava riittävästi ohjausta, jotta apuvälineen käytön vastuut ovat selkeät. Kuntoutusohjaajat ry pitää tärkeänä, että apuvälineiden käyttöä seurataan riittävästi, jolloin voidaan tehdä tarpeellisia muutoksia toimintakykyperusteisesti huomioiden asiakkaan toimintaympäristö ja turvallisuus, jolloin tuetaan käyttäjän vastuuta.

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kuntoutusohjaajat ry pitää tärkeänä, että välttämättömille ja päivittäistä suoriutumista mahdollistaville apuvälineille on viivytyksetön huolto. On tärkeä varmistaa asiakkaalle selkeä ohjeistus korvaavista apuvälineistä huollon ajaksi.

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kuntoutusohjaajat ry pitää tärkeänä, että asiakkaan taloudellinen asema tai toimintakyvyn haasteet eivät muodostu esteeksi apuvälineen saamiselle. Hyvinvointialueilla tulee olla kohtuulliset käytännöt asiakkaille tarpeellisten apuvälineiden kuljettamiseen tai kuljetuksen järjestämiseen erityistilanteissa, mikäli asiakas itse tai hänen läheiset eivät pysty apuvälineiden kuljetusta järjestämään.

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kuntoutusohjaajat ry pitää tärkeänä, että huomioidaan yksilöllinen tarveperuste ja tarvittaessa on mahdollisuus kaksoiskappaleeseen.

6.6 Apuvälineiden hankintatavat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

7 Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 03 33 Hengitystieortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 06 06 Tukisukat ja tukihihat käsivarsille ja jaloille ja muille kehon osille

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 Ortoosit ja proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridiortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 18 Yläraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 24 Alaraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 03 Peruukit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 09 Pukeutumisen ja riisuutumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 12 WC-apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 33 Peseytymis-, suihku- ja kylpyvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 08 Valkoiset kepit ja tukikepit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Pyörätuolit, lisävoimalliset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 24 09 Käsikäyttöisten pyörätuolien lisävoimalaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

15 Kotielämän ja siihen osallistumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 Silmälasit ja piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikokoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 Kuulon apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 13 21 Daisy-soittimet ja e-kirjojen lukijat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 29 Merkinanto-, hälytys- ja paikannusvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 39 05 Tuntoaistiin perustuvat näytöt

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 45 Suunnistautumisvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

24 06 Apuvälineet pakkausten käsittelyyn

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Poistettavaksi ehdotettavat luokat

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 06 Kenkälusikat ja saapasrengit?

-

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 09 Vaatepitimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 09 42 06 Sähköhammasharjat

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 01 Siivuttajat ja leikkurit

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 04 Juustohöylät

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 05 Raastimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 06 Hakkurit

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 02 Kuorimaveitset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 04 Siemenkodan poistimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 12 Leivontavälineet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 09 Astiankuivaustelineet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 15 Tiskiliinan vääntimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 09 18 01 Ruokalautaset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 15 21 01 Yleissakset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 03 Avaajat

-

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 06 Putkilonpuristimet

-

Ylitalo Jaana
Kuntoutusohjaajat ry